

Dokument zasedanja

A9-0430/2023

12.12.2023

POROČILO

o vidiku spola pri naraščajočih življenjskih stroških in vplivu energetske krize
(2023/2115(INI))

Odbor za pravice žensk in enakost spolov

Poročevalka: Alice Kuhnke

VSEBINA

	Stran
PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA.....	3
OBRAZLOŽITEV	18
PRILOGA: SUBJEKTI ALI OSEBE, OD KATERIH JE POROČEVALKA PREJELA PRISPEVKE	21
INFORMACIJE O SPREJETJU V PRISTOJNEM ODBORU	22
POIMENSKO GLASOVANJE PRI KONČNEM GLASOVANJU V PRISTOJNEM ODBORU.....	23

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA

o vidiku spola pri naraščajočih življenjskih stroških in vplivu energetske krize (2023/2115(INI))

Evropski parlament,

- ob upoštevanju členov 2, 3(1) in 3(3) Pogodbe o Evropski uniji,
- ob upoštevanju členov 8, 9, 10, 119, 122, 127, 151, 153(2), 156, 157, 191 in 194 Pogodbe o delovanju Evropske unije,
- ob upoštevanju Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, zlasti njenih določb o socialnih pravicah in enakosti žensk in moških,
- ob upoštevanju agende OZN za trajnostni razvoj do leta 2030, načela, da nihče ne sme biti prezrt, in zlasti cilja trajnostnega razvoja 1 o odpravi revščine, cilja 5 o doseganju enakosti spolov in izboljšanju življenjskih razmer žensk ter cilja 8 o doseganju trajnostne gospodarske rasti,
- ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 5. marca 2020 z naslovom Unija enakosti: strategija za enakost spolov za obdobje 2020–2025 (COM(2020)0152),
- ob upoštevanju Direktive 2009/73/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom in o razveljavitvi Direktive 2003/55/ES¹,
- ob upoštevanju Direktive 2012/27/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o energetske učinkovitosti, spremembi direktiv 2009/125/ES in 2010/30/EU ter razveljavitvi direktiv 2004/8/ES in 2006/32/ES²,
- ob upoštevanju Direktive (EU) 2018/2001 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov³,
- ob upoštevanju Direktive (EU) 2019/944 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. junija 2019 o skupnih pravilih notranjega trga električne energije in spremembi Direktive 2012/27/EU⁴,
- ob upoštevanju Uredbe (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. februarja 2021 o vzpostavitvi Mehanizma za okrevanje in odpornost⁵,

¹ UL L 211, 14.8.2009, str. 94.

² [UL L 315, 14.11.2012, str. 1.](#)

³ [UL L 328, 21.12.2018, str. 82.](#)

⁴ [UL L 158, 14.6.2019, str. 125.](#)

⁵ [UL L 57, 18.2.2021, str. 17.](#)

- ob upoštevanju Direktive (EU) 2023/970 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 10. maja 2023 o krepitvi uporabe načela enakega plačila za enako delo ali delo enake vrednosti za moške in ženske s preglednostjo plačil in mehanizmi za izvrševanje⁶,
- ob upoštevanju Priporočila Komisije (EU) 2023/2407 z dne 20. oktobra 2023 o energijski revščini,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 19. maja 2022 o socialnih in ekonomskih posledicah ruske vojne v Ukrajini za EU – krepitev zmogljivosti EU za ukrepanje⁷,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 5. julija 2022 o revščini žensk v Evropi⁸,
- ob upoštevanju posebnega poročila Evropskega računskega sodišča z dne 26. maja 2021 z naslovom Vključevanje vidika spola v proračunu EU: čas je, da se z besed preide na dejanja⁹,
- ob upoštevanju Priporočila Komisije (EU) 2020/1563 z dne 14. oktobra 2020 o energijski revščini¹⁰,
- ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 14. oktobra 2020 z naslovom Val prenove za Evropo – ekologizacija stavb, ustvarjanje delovnih mest, izboljšanje življenj (COM(2020)0662),
- ob upoštevanju podatkov Mednarodne agencije za energijo o cenah končne porabe energije in davkih¹¹,
- ob upoštevanju poročila Mednarodnega denarnega sklada iz oktobra 2022 z naslovom *The Fog of War Clouds the European Outlook* (Vojna zamegljuje evropsko perspektivo)¹²,
- ob upoštevanju študije Eurostata iz leta 2022 z naslovom *Living conditions in Europe* (Življenjske razmere v Evropi)¹³,
- ob upoštevanju informativnega dokumenta Eurostata z dne 10. februarja 2022 z naslovom *Energy prices on the rise in the euro area in 2021* (Naraščajoče cene energije v euroobmočju v letu 2021)¹⁴,
- ob upoštevanju poročila Eurofounda z dne 28. oktobra 2022 z naslovom *The cost-of-living crisis and energy poverty in the EU: Social impact and policy responses* –

⁶ [UL L 132, 17.5.2023, str. 21.](#)

⁷ UL C 479, 16.12.2022, str. 75.

⁸ UL C 47, 7.2.2023, str. 2.

⁹ [Evropsko računsko sodišče, Vključevanje vidika spola v proračunu EU: čas je, da se z besed preide na dejanja, 26. maj 2021.](#)

¹⁰ UL L 357, 27.10.2020, str. 35.

¹¹ [Mednarodna agencija za energijo, End-Use Prices Data Explorer \(Iskalnik podatkov o cenah končne porabe energije\), 28. april 2023.](#)

¹² [Mednarodni denarni sklad, The Fog of War Clouds the European Outlook \(Vojna zamegljuje evropsko perspektivo\), oktober 2022.](#)

¹³ [Eurostat, Living conditions in Europe \(Življenjske razmere v Evropi\), 2022.](#)

¹⁴ [Eurostat, Energy prices on the rise in the euro area in 2021 \(Naraščajoče cene energije v euroobmočju v letu 2021\), 10. februar 2022.](#)

Background paper (Krizna življenjskih stroškov in energetska revščina v EU: socialni vpliv in odzivi politike – informativni dokument)¹⁵,

- ob upoštevanju zadnjega Eurofoundovega poročila eSurvey z naslovom *Living and Working in Europe* (Življenje in delo v Evropi) iz pomladi 2023,
- ob upoštevanju indeksov enakosti spolov Evropskega inštituta za enakost spolov (EIGE) za leti 2021 in 2022^{16,17},
- ob upoštevanju raziskave Eurobarometra za jesen 2022¹⁸,
- ob upoštevanju raziskave Svetovnega gospodarskega foruma z dne 26. januarja 2023¹⁹,
- ob upoštevanju študije z naslovom *Gender perspective on access to energy in the EU* (Vidik spola pri dostopu do energije v EU), ki jo je objavil generalni direktorat za notranjo politiko Unije 18. decembra 2017²⁰,
- ob upoštevanju informativnega dokumenta z naslovom *Gender Aspects of Energy Poverty* (Vidiki energetske revščine, povezani z spolom), ki ga je 1. marca 2023²¹ objavil generalni direktorat za notranjo politiko Unije,
- ob upoštevanju študije z naslovom *The Gender Dimension and Impact of the Fit for 55 Package* (Razsežnost spola in vpliv svežnja „Pripravljeni na 55“), ki jo je 6. decembra 2022²² objavil generalni direktorat za notranjo politiko Unije,
- ob upoštevanju informativnega dokumenta z naslovom *Energy poverty in the EU* (Energetska revščina v EU), ki ga je 18. septembra 2023²³ objavil generalni direktorat za parlamentarne raziskovalne storitve,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 17. septembra 2020 o čim večjem izkoriščanju potenciala stavbnega fonda EU za energetska učinkovitost²⁴,

¹⁵ [Eurofound, The cost-of-living crisis and energy poverty in the EU: Social impact and policy responses – Background paper \(Krizna življenjskih stroškov in energetska revščina v EU: socialni vpliv in odzivi politike – informativni dokument\), oktober 2022.](#)

¹⁶ [Evropski inštitut za enakost spolov, indeks enakosti spolov za leto 2021.](#)

¹⁷ [EIGE, indeks enakosti spolov za leto 2022.](#)

¹⁸ [Evropska unija, Raziskava Evropskega parlamenta za jesen 2022: Parlemeter, januar 2023.](#)

¹⁹ [WEF, This is why women are bearing the brunt of the cost of living crisis, according to research \(Zato ženske po podatkih raziskav nosijo največje breme krize življenjskih stroškov\), januar 2023.](#)

²⁰ [Evropski parlament, Generalni direktorat za notranjo politiko Unije, Tematski sektor za pravice državljanov in ustavne zadeve, Gender perspective on access to energy in the EU \(Vidik spola pri dostopu do energije v EU\), 18. december 2017.](#)

²¹ [Evropski parlament, Generalni direktorat za notranjo politiko Unije, Tematski sektor za pravice državljanov in ustavne zadeve, Gender Aspects of Energy Poverty \(Vidiki energetske revščine, povezani z spolom\), 1. marec 2023.](#)

²² [Evropski parlament, Generalni direktorat za notranjo politiko Unije, Tematski sektor za pravice državljanov in ustavne zadeve, The Gender Dimension and Impact of the Fit for 55 Package \(Razsežnost spola in vpliv svežnja „Pripravljeni na 55“\), 6. december 2023.](#)

²³ [Evropski parlament, generalni direktorat za parlamentarne raziskovalne storitve, Energy poverty in the EU \(Energetska revščina v EU\), 18. september 2023](#)

²⁴ [UL C 385, 22.9.2021, str. 68.](#)

- ob upoštevanju mnenja Odbora za pravice žensk in enakost spolov z dne 12. maja 2022 o predlogu direktive Evropskega parlamenta in Sveta o energetske učinkovitosti,
 - ob upoštevanju poročila Odbora za razvoj z dne 7. aprila 2021 o vplivu podnebnih sprememb na ranljive skupine prebivalstva v državah v razvoju in mnenja Odbora za pravice žensk in enakost spolov z dne 2. oktobra 2020,
 - ob upoštevanju svoje resolucije z dne 10. februarja 2021 o zmanjševanju neenakosti s posebnim poudarkom na revščini zaposlenih²⁵,
 - ob upoštevanju svoje resolucije z dne 21. januarja 2021 o dostopu do dostojnih in cenovno dostopnih stanovanj za vse²⁶,
 - ob upoštevanju svoje resolucije z dne 15. decembra 2021 o izvajanju direktive o energetske učinkovitosti stavb²⁷,
 - ob upoštevanju svoje resolucije z dne 3. oktobra 2023 o prilagojenosti evropskega prometa potrebam žensk²⁸,
 - ob upoštevanju člena 54 Poslovnika,
 - ob upoštevanju poročila Odbora za pravice žensk in enakost spolov (A9-0430/2023),
- A. ker se inflacija od leta 2021 močno zvišuje, zlasti zaradi visokih stroškov energije in hrane, dodatno pa se je situacija poslabšala zaradi neupravičene vojne agresije Rusije proti Ukrajini²⁹; ker se plače po napovedih ne bodo zviševale tako hitro kot inflacija, kar bo povzročilo krizo življenjskih stroškov; ker ta kriza močno ogroža preživetje, zdravje, dobro počutje in gospodarsko neodvisnost žensk ter njihov dostop do stanovanj, hkrati pa omejuje njihovo kupno moč in zmožnost za nakup osnovnih potrebščin, kot je hrana, kar onemogoča, da bi imele dostojen življenjski standard;
- B. ker so se cene v EU od oktobra 2021 na splošno zvišale za 11,5 %, pri čemer še posebej cene hrane, inflacija pa se je oktobra 2022 zvišala na 17,8 %; ker je v skladu z makroekonomskimi projekcijami ECB za euroobmočje iz septembra 2023 povprečna inflacija za leto 2023 ocenjena na 5,6 %, kar je popravek navzgor glede na prejšnje projekcije; ker po podatkih Eurofounda povečanje nominalnih plač v letu 2023 v več državah pogosto ni zadostovalo, da bi se ohranila kupna moč delavk;
- C. ker so pandemija covid-19, kriza naraščajočih življenjskih stroškov in vojna proti Ukrajini še poglobile že obstoječo krizo ter negotove delovne in življenjske razmere, s katerimi se soočajo številne ženske; ker se zaradi posledic teh kriz, povezanih s spolom, sistemske neenakosti med spoloma v več sektorjih še dodatno nadaljujejo;
- D. ker so ženske v vsej svoji raznolikosti nesorazmerno prizadete zaradi posledic krize življenjskih stroškov, saj so običajno med najrevnejšim delom prebivalstva in

²⁵ [UL C 465, 17.11.2021, str. 62.](#)

²⁶ [UL C 456, 10.11.2021, str. 145.](#)

²⁷ [UL C 251, 30.6.2022, str. 58.](#)

²⁸ [Sprejeta besedila, P9_TA\(2023\)0339.](#)

²⁹ [Eurostat, Energy prices on the rise in the euro area in 2021 \(Naraščajoče cene energije v euroobmočju v letu 2021\), 10. februar 2022.](#)

predstavljajo 70 % od 1,3 milijarde³⁰ ljudi, ki živijo v revščini; ker so ženske stalno v slabšem položaju zaradi strukturnih in kulturnih dejavnikov, kot so tradicionalne spolne norme;

- E. ker so ženske prekomerno zastopane na prekarnih delovnih mestih, pri prožnih oblikah dela, netipičnih in prožnih pogodbah (delo s krajšim delovnim časom, začasno delo, neformalna delovna mesta) ter jih je med delavci z minimalno plačo več kot moških; ker imajo ženske zaradi razlik v plačah in pokojninah tudi nižje dohodke in manjše premoženje, zaradi česar je bolj verjetno, da bodo poročale o težavah pri preživljanju, in še vedno nosijo nesorazmerno breme neplačanega skrbstvenega dela, zaradi česar imajo manj sredstev za zaščito pred negativnimi posledicami krize življenjskih stroškov; ker se ženske še posebej pogosto soočajo tudi s časovno revščino, ki je opredeljena kot pomanjkanje zadostnega časa za počitek in prostega časa, ko se odšteje čas, potreben za plačano zaposlitev in neplačano delo, zaradi česar ne morejo skrajšati delovnega časa, ne da bi jih (še bolj) prizadela revščina;
- F. ker ženske pogosto ublažijo revščino, saj prevzamejo glavno odgovornost in psihično breme za načrtovanje, nakup in pripravo hrane za svoje družine ter usklajevanje različnih drugih nalog v zvezi z oskrbo in gospodinjstvom, kot je upravljanje proračuna revnih gospodinjstev, zato naraščajoči življenjski stroški in energetska kriza nanje veliko bolj vplivajo; ker ta vloga glavnih oskrbovalcev v družini pomeni nesorazmeren delež bremena neplačane oskrbe in gospodinjanskega dela za ženske;
- G. ker so zaporedne krize negativno vplivale na ženske po vsem svetu in ovirale napredek na področju enakosti spolov; ker dezinvestiranje in zmanjšanje proračunskih sredstev za javne storitve, kot so izobraževanje, zdravstvo, promet in socialna pomoč, še posebej prizadeneta ženske, saj je zanje bolj verjetno, da delajo na področju javnih storitev, so odvisne od njih in jih začnejo zagotavljati, ko so ukinjene;
- H. ker je pomen boja proti diskriminaciji na podlagi spola pri dostopu do zaposlitve in dela ter spodbujanja enakosti na poklicni poti, v poklicnih kategorijah, pri poklicnem usposabljanju in plačah ključen, hkrati pa je pomembno krepiti delo s pravicami ter zaščititi kolektivne pogodbe in sindikalne pravice;
- I. ker je energetska kriza v Evropi izpostavila potrebo po reformi evropskega trga električne energije; ker so se z indeksacijo cen električne energije glede na cene plina na trgu odprle velike priložnosti za špekulacije, kar je povzročilo velike težave za podjetja, zlasti mala in srednja podjetja, in gospodinjstva, zlasti na podeželju ali tista, v katerih živijo ljudje v ranljivem položaju ali živijo na podeželju, vključno z ženskami, ki so še posebej ogrožene; ker so te gospodarske špekulacije prispevale k naraščanju stroškov energije; ker je regulacija cen v energetske sektorju eno od ključnih orodij za zagotavljanje ekonomskih in socialnih pravic ljudi ter zagotavljanje, da imajo pri prehodu na zeleno energijo vsi dostop do električne energije, ogrevanja in hlajenja;
- J. ker je Svet dosegel dogovor o reformi trga z električno energijo, katere cilj je zmanjšati odvisnost cen električne energije od nestanovitnih cen fosilnih goriv, zaščititi odjemalce pred nenadnimi povišanji cen, pospešiti uvajanje obnovljivih virov energije in izboljšati varstvo potrošnikov;

³⁰ [The gender security project \(Projekt za varnost spolov\), Can 70 % of the World's Poor Celebrate International Women's Day? \(Ali lahko 70 % vseh revnih na svetu praznuje mednarodni dan žena?\) marec 2022.](#)

- K. ker se zaradi podnebnih sprememb in z njimi povezanih katastrof povečuje kriza življenjskih stroškov in to še posebej vpliva na ženske, saj zanje statistično velja večje tveganje revščine; ker nestanovitnost energetskega sistema fosilnih goriv najbolj prizadene skupine, ki že tako živijo na robu, medtem ko najpomembnejši gospodarski akterji, kot so energetska in živilska podjetja, ustvarjajo rekordne dobičke;
- L. ker je energetska revščina velik izziv in resen socialni problem za EU; ker že pred sedanjo krizo, in sicer leta 2021, 6,9 % vseh gospodinjstev v Uniji ni pravočasno plačevalo računov za komunalne storitve, 6,4 % pa jih je navedlo, da ne morejo ogrevati svojih domov; ker je leta 2020 skoraj 15 % vseh gospodinjstev živelo v domovih, v katere je uhajala voda, so imeli poškodovane strehe ali težave z gnilobo³¹.
- M. ker leta 2022 več kot 41 milijonov Evropejcev ni moglo ustrezno ogrevati svojih domov; ker je to število enako skupnemu številu prebivalcev Grčije, Portugalske, Madžarske in Švedske, kar pomeni, da morajo ti ljudje izbirati med ogrevanjem domov in nakupom hrane; ker se ocenjuje, da bi ta številka lahko bila veliko višja – v skladu z opazovalnico EU za energijsko revščino (EPOV) gre namreč za več kot 50 milijonov gospodinjstev; ker ima energetska revščina več razsežnosti in naj bi bila posledica kombinacije nizkih dohodkov, visokih stroškov energije in slabe energetske učinkovitosti stavb;
- N. ker gre stavbam pripisati 40 % končne porabe energije v Uniji in 36 % z energijo povezanih emisij toplogrednih plinov, 75 % stavb v Uniji pa je še vedno energijsko neučinkovitih;
- O. ker se energetska revščina še povečuje zaradi obstoječih neenakosti med spoloma, zlasti tistih, ki so povezane z dohodkom, kot so plačna vrzel med spoloma ter razlike v pokojninah in udeležbi; ker plačna vrzel med spoloma v EU še vedno znaša 12,7 %³²; ker zaradi kumulativnega učinka teh razlik v dohodkih zaradi spola v celotnem življenju, ženske prejemajo pokojnino, ki je v EU v povprečju 35 % nižja od pokojnine moških; ker se pravice do enakega plačila za enako delo ne spoštuje vedno in še vedno predstavlja enega največjih izzivov v boju proti diskriminaciji pri plačilu; ker so v državah članicah EU še vedno prisotne velike razlike v pokojninah med spoloma, in sicer od 2,6 % v Estoniji do 46,1 % na Malti; ker so ženske zaradi razlik v pokojninah med spoloma izpostavljene večjemu tveganju revščine in socialne izključenosti v starosti;
- P. ker je za ženske, zlasti samohranilke in tiste, ki se spopadajo s presečno diskriminacijo na podlagi etničnega porekla, rase, priseljenskega statusa, spolne usmerjenosti, invalidnosti ali starosti, bolj verjetno, da jih bo prizadela energetska revščina; ker to pomeni, da se bo zaradi sedanje krize življenjskih stroškov povečala energetska revščina v EU, povezana z vidikom spola; ker so potrebni dodatni podatki, razčlenjeni po spolu in presečni enakosti; ker se po podatkih OZN svet sooča z največjo krizo življenjskih stroškov v generaciji
- Q. ker je bila leta 2022 več kot petina prebivalstva EU, ki živi v gospodinjstvih z vzdrževanimi otroki, izpostavljena tveganju revščine ali socialne izključenosti; ker je

³¹ [Eurostat, EU statistics on income and living conditions \(Statistični podatki EU o dohodku in življenjskih pogojih\).](#)

³² [Evropska komisija, The gender pay gap situation in the EU \(Stanje glede plačne vrzeli med spoloma v EU\).](#)

konec leta 2022 44 % samohranilk in 31 % samskih žensk pričakovalo, da bodo težko plačale stroške energije v prihodnjih mesecih³³;

- R. ker energetska kriza in višji delež stroškov energije v skupnem dohodku žensk pomenita, da je njihova sposobnost, da bi se samostojno preživljale, manjša, zaradi česar se ženske brez dohodka ali z nizkimi dohodki težje umaknejo od nasilja v družini in zlorab partnerja, s katerim so finančno povezane;
- S. ker je energetska revščina povezana z znatnimi vplivi na fizično in duševno zdravje ljudi, saj je na primer nizka temperatura v bivalnih prostorih povezana s povečanim tveganjem stresa, motenj spanja, bolezni dihal in žilnih bolezni³⁴; ker se ženske soočajo s precejšnjimi zdravstvenimi in varnostnimi tveganji zaradi onesnaženosti zraka v gospodinjstvu in slabe razsvetljave, po podatkih študije Svetovne zdravstvene organizacije pa je relativno tveganje, da bodo imele zdravstvene težave zaradi dima iz trdnih goriv, vključno s kronično obstruktivno pljučno boleznijo in pljučnim rakom, večje kot pri moških; ker so bili mrzli bivalni prostori in s tem povezana zdravstvena tveganja prepoznani kot eden od možnih vzrokov za zvišano stopnjo umrljivosti pozimi³⁵;
- T. ker so podeželska, celinska, najbolj obrobna območja in območja, ki jim grozi depopulacija, še posebej izpostavljena energetske revščini, ker so relativni dohodki gospodinjstev na teh območjih nižji in zaradi posebnih potreb kmečkih gospodinjstev po energiji; ker se poleg tega manj vlaga v izboljšanje energetske učinkovitosti stanovanj; ker so ženske, ki živijo na teh območjih, bolj izpostavljene energetske revščini in nanje nesorazmerno vpliva neustrezen dostop do čiste in cenovno dostopne energije, saj so pogosto glavne porabnice energije v gospodinjstvu;
- U. ker je ozaveščenost o vplivu energetske revščine na ženske v EU majhna in je o tem na voljo malo podatkov; ker evropska opazovalnica za energijsko revščino v svojem javno dostopnem sklopu kazalnikov ne zagotavlja podatkov, razčlenjenih po spolu; ker je le nekaj držav članic sprejelo opredelitve energetske revščine in kazalnike energetske revščine, pri katerih se spol običajno ne upošteva;
- V. ker je mogoče s sončno energijo rešiti sedanjo energetske krizo, prav tako pa lahko pozitivno vpliva na enakost in enakopravnost spolov po vsem svetu;
- W. ker ženske v energetske sektorju pogosteje kot v drugih sektorjih delajo v podjetjih z nižjimi plačami; ker v energetske sektorju le 20 % višjih vodstvenih položajev zasedajo ženske, zato je njihova vloga na vodstveni ravni energetske podjetij nezadostna; ker bi popolna vključenost žensk na teh položajih pomagala pri spodbujanju inovacij, izvajanju novih načinov upravljanja in spodbujanju raznolikosti delovne sile, s čimer bi spodbudili pozitiven cikel enakosti spolov, kar bi prispevalo k prehodu na zeleno energijo;

³³ [Eurofound, The cost-of-living crisis and energy poverty in the EU: Social impact and policy responses – Background paper \(Kriza življenjskih stroškov in energetska revščina v EU: socialni vpliv in odzivi politike – informativni dokument\), oktober 2022.](#)

³⁴ [EIGE, Indeks enakosti spolov za leto 2023.](#)

³⁵ [EIGE, Indeks enakosti spolov za leto 2023.](#)

- X. ker so lahko po mnenju OZN ženske močne nosilke sprememb pri prehodu na čisto energijo; ker bo za ustvarjanje ugodnega okolja za žensko podjetništvo in trajnostno energijo potrebno tudi sodelovanje s širokim krogom deležnikov iz zasebnega sektorja; ker je odpravljanje obstoječih razlik med spoloma pri dostopu do financiranja, informacij, tehnologije, blaga in storitev pomembno za zmanjšanje naložbenih tveganj in spodbujanje dostopa podjetnic do financiranja podjetij na področju trajnostne energije;
- Y. ker je povečanje dostopa žensk do trajnostne energije in priložnosti pogoj za zmanjšanje revščine in krepitev ekonomskega opolnomočenja žensk po vsem svetu;
- Z. ker po podatkih Svetovnega gospodarskega foruma v energetskega sektorju zelo primanjkuje diplomantk na področju naravoslovja, tehnologije, inženirstva, umetnosti in matematike (STEAM), zaradi česar je število potencialnih kandidatk manjše; ker je 52 % evropskega prebivalstva in večina diplomantov terciarnega izobraževanja v EU ženskega spola, vendar je žensk le 17,9 % rednih profesorjev na področju inženirstva in tehnologije³⁶, od petih znanstvenikov in inženirjev pa sta zgolj dve ženski, tako da predstavljajo le 34 % delovne sile v poklicih na področju naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike³⁷; ker je mogoče pri energetskega prehodu veliko pridobiti od znanja in izkušenj žensk;
- AA. ker Komisija ni izpolnila svoje zaveze iz strategije EU za enakost spolov, da bo vidik spola vključila v vse glavne pobude Komisije, vključno z evropskim zelenim dogovorom in z njim povezanimi politikami;
- AB. ker mora Komisija v skladu s Pogodbama spodbujati enakost spolov; ker Evropsko računsko sodišče kljub temu ugotavlja, da vidik enakosti spolov ni vključen v proračun EU, saj v veliki meri manjkajo ključni elementi, kot so analiza glede na spol, cilji, povezani s spolom, ter kazalniki in odgovornost na podlagi poročanja;
- AC. ker vidiki enakosti spolov večinoma niso vključeni v stebra zelenega prehoda in digitalne preobrazbe, ki sta del mehanizma za okrevanje in odpornost, kar pomeni zamujeno priložnost za učinkovito vključitev enakosti spolov v podnebne in okoljske cilje;
- AD. ker študija, ki jo je naročil Odbor za pravice žensk in enakost spolov, kaže, da je pri snovanju subvencij in podpore v okviru svežnja „Pripravljeni na 55“ ter pri drugih politikah, programih in financiranju zelenega prehoda moškimi pogosto dana prednost pred ženskami in drugimi marginaliziranimi skupinami;
- AE. ker v politikah in ukrepih držav članic in EU za boj proti posledicam krize življenjskih stroškov in njihovo ublažitev ni obravnavan vidik spola; ker približno dve tretjini ukrepov, ki so jih države članice uvedle za blažitev naraščajočih stopenj inflacije, nista usmerjeni v posebne skupine v ranljivem položaju in zagotavljata le kratkoročne rešitve namesto ukrepov, ki bi prispevali k socialno pravičnemu in zelenemu prehodu, kot sta spodbujanje varčevanja z energijo ali prehod na obnovljive vire energije;

³⁶ [Evropska komisija, She figures 2021 \(Podatki o ženskah za leto 2021 v številkah\), november 2021.](#)

³⁷ [Evropska komisija, Towards a manifesto for gender-inclusive STE\(A\)M education and careers \(Na poti k manifestu za spolno vključujoče izobraževanje in poklicne poti na področju naravoslovja, tehnologije, inženirstva, umetnosti in matematike\), oktober 2022.](#)

AF. ker bi bilo treba pri ukrepanju EU upoštevati pomen koncepta podnebne pravičnosti in zavezo vseh pogodbenic Pariškega sporazuma, da bodo pri ukrepanju proti podnebnim spremembam spoštovale, spodbujale in upoštevale svoje obveznosti na področju človekovih pravic, vključno z enakostjo spolov;

Rešitve za energetske revščino in naraščajoče življenjske stroške, ki upoštevajo različnost spolov

1. poziva Komisijo, naj izpolni pozitivno zavezo predsednice Ursule von der Leyen, da bo spodbujala enakost spolov pri oblikovanju vseh politik, in poudarja, da je treba narediti več, saj v glavnih že predstavljenih podnebnih, energetskih in okoljskih pobudah vidik spola ni prisoten; poziva k evropskemu zelenemu dogovoru za pošten in socialno pravičen prehod, ki bo po meri vseh, tako da bi oblikovali presečno strategijo za obravnavanje energetske revščine, ki bo prinesla preobrazbo v prid enakosti spolov, in povečali javne naložbe v socialna, cenovno dostopna in energetska učinkovita stanovanja, ob upoštevanju posebnih potreb žensk, ki pogosto znatno prispevajo k nadzoru porabe energije v gospodinjstvu, nimajo pa enakega dostopa do virov;
2. obžaluje, da priporočilo Komisije (EU) 2023/2407 z dne 20. oktobra 2023 o energetski revščini³⁸ in priložene smernice³⁹ ne prepoznajo vidikov energetske revščine, ki temeljijo na spolu, ali potrebe po podatkih, razčlenjenih po spolu, kot ključnem kazalniku za ustrezno oceno potreb ranljivih gospodinjstev; je zaskrbljen, ker Komisija ni sprejela številnih pozivov Evropskega parlamenta, civilne družbe in Evropskega inštituta za enakost spolov (EIGE), naj razvije kazalnike, ki se nanašajo na spol, da bi zagotovili socialno pravičen zeleni prehod;
3. poziva EU, naj spodbuja izreden sveženj za podporo ljudem, ki se spopadajo s strmo naraščajočimi življenjskimi stroški, ki zajema 100 milijard EUR za družine, zlasti enostarševske družine, ki jih večinoma vodijo ženske, ki jih je energetska revščina najbolj prizadela, in vsaj 20 milijard EUR za razširitev evropskega jamstva za otroke;
4. poziva države članice in EU, naj nujno zagotovijo cenovno dostopne komunalne storitve in hrano za gospodinjstva z nizkimi dohodki, zlasti za tiste, ki se spopadajo s presečno diskriminacijo; poudarja, da nikogar ne bi smelo zebsti sredi zime in nihče ne bi smel trpeti vročine v žgočih poletnih mesecih, ter poziva države članice in EU, naj prepovejo odklope energije; poudarja, da bi moralo biti v vseh državah članicah prednostna naloga povečanje energijske učinkovitosti s prenovo stanovanj;
5. želi opomniti, da energetska revščina v EU prizadene več kot 50 milijonov ljudi, zato bi bilo treba gospodinjstvom z nizkimi dohodki ponuditi finančno pomoč in jih tako podpreti pri izpolnjevanju minimalnih standardov energijske učinkovitosti; meni, da morajo države članice ranljivim ljudem zagotoviti dostop do električne energije;
6. opozarja, da energetska revščina po vsej Uniji nesorazmerno prizadene ženske, zato bi morale države članice nameniti potrebno podporo za zmanjšanje energetske revščine med ženskami;

³⁸ [UL L, 2023/2407, 23.10.2023.](#)

³⁹ Priporočilo Komisije o energetski revščini. Smernice EU o energetski revščini. Spremní dokument (SWD(2023)0647).

7. poziva Komisijo in države članice, naj sprejmejo nujne ukrepe za odpravo revščine in vse večjih neenakosti med ženskami, zlasti med ranljivimi skupinami, vključno z materami samohranilkami, invalidkami, ženskami iz rasnih in etničnih manjšin, osebami LGBTIQ+, migrantkami in begunkami, starejšimi ženskami in ženskami na podeželskih ali redko poseljenih območjih; poziva Komisijo, naj do leta 2030 pripravi ambiciozno evropsko strategijo za boj proti revščini, tudi časovni revščini, s konkretnimi cilji za zmanjšanje revščine in s poudarkom na odpravi revščine žensk in prekinitvi medgeneracijskega tveganja revščine;
8. poziva države članice, naj sprejmejo posebne ukrepe za boj proti tveganju revščine v starosti in pri reformi pokojninskih sistemov, prilagoditvi upokojitvene starosti in izboljšavi pokojnin ter socialnih prejemkov in storitev, kot je dolgotrajna oskrba, upoštevajo različno zastopanost žensk na trgu dela, segregacijo na trgu dela in diskriminacijo na podlagi spola;
9. poziva Komisijo, naj oceni in po potrebi predlaga nove zakonodajne akte, da se špekulantom prepreči, da bi povzročili, da bi energija postala ženskam cenovno nedostopna;
10. poudarja, da ima dostop do električne energije bistveno vlogo pri zmanjševanju revščine ter pri zagotavljanju polne in enakopravne udeležbe v družbi;
11. poziva generalni direktorat Komisije za energetiko, naj pripravi akcijski načrt za enakost spolov, s katerimi bi zagotovili, da bo vsa energetska zakonodaja EU, vključno s pravico do souporabe energije, kot je navedeno v Direktivi (EU) 2018/2001, vključevala razsežnost enakosti spolov, ter oblikovali posebne ukrepe, kazalnike in ciljno usmerjena sredstva za boj proti energetske revščini, zlasti posledice, ki se razlikujejo glede na spol;
12. poziva Komisijo in države članice, naj zagotovijo, da bodo razsežnost spola in presečne razsežnosti vključene v vse sheme za energetske učinkovitost in obnovljivo električno energijo, vključno s pravico do souporabe energije, da bi podprli državljane, na katere energetska revščina najbolj vpliva; priznava prispevek pobud, ki jih vodijo ženske, k trajnostnim energetskim rešitvam ter ključno vlogo žensk pri oblikovanju teh rešitev na vseh ravneh, tudi na ravni gospodinjestev, skupnosti, lokalni, nacionalni in evropski ravni;
13. poziva Komisijo in države članice, naj enakost spolov vključijo v vse politike, da bi ustvarili najboljši odziv na energetske krize, ki nesorazmerno prizadene ženske; v zvezi s tem poziva Komisijo, naj pripravi poročilo o posledicah naraščajočih življenjskih stroškov zaradi energetske krize, povezanih s spolom, vključno z oceno izvajanja priporočila o energetske revščini glede na spol; poziva države članice, naj spremljajo cene energije, prevoza in drugega osnovnega blaga, da bi razvile posebne ukrepe za boj proti tveganju socialne izključenosti in revščine, s poudarkom na dostopu do cenovno dostopnih stanovanj, prevoza, pravosodja in energije;
14. poziva Komisijo, naj od držav članic zahteva, da v nacionalnih energetskih in podnebnih načrtih izvedejo obvezne ocene učinka na enakost spolov, tudi pri poročanju o energetske revščini;

15. poziva Komisijo, naj pripravi posebne smernice za države članice, da bodo pri oblikovanju nacionalnih energetske in podnebne načrte pravilno vključevale načelo enakosti spolov in analizo glede na spol, vključno z ukrepi in dejavnostmi za zmanjšanje energijske revščine; meni, da je vključitev analize glede na spol s presečnim vidikom v nacionalne energetske in podnebne načrte odločilna za spodbujanje socialno pravičnega energetskega prehoda;
16. poziva države članice, naj povečajo javne naložbe v politike, katerih neposredni ali posredni cilj je odpraviti negativne učinke krize življenjskih stroškov na ženske v vsej njihovi raznolikosti, zaščititi žrtve nasilja na podlagi spola ter zagotoviti dostop do visokokakovostnih javnih in brezplačnih storitev oskrbe, izobraževanja, zdravja, vključno s spolnim in reproduktivnim zdravjem in pravicami, ter cenovno dostopnih stanovanj, prevoza in energije ter dostopa do dostojne zaposlitve; poziva države članice, naj posebno pozornost namenijo podeželskim, celinskim in najbolj obrobni regijam ter regijam, ki jim grozi depopulacija in kjer pogosto te storitve niso ustrezno zagotovljene;
17. poudarja, da visoka inflacija in stroški energije ogrožajo javne storitve, od katerih so ženske bolj odvisne in je večja verjetnost, da bodo ženske delale v njih; poudarja, da imajo zmanjšanja sredstev držav članic za varstvo otrok, izobraževanje in predšolsko vzgojo ter oskrbovalce neposredne posledice za ženske, ki prevzamejo večino dodatnih nalog; poziva države članice, naj povečajo financiranje socialne infrastrukture, zlasti za zdravstvene storitve in storitve oskrbe, ter dajo prednost socialnim stanovanjem in naložbam v posodobitev stanovanj, da bi zmanjšali stroške energije;
18. poudarja, da kriza stroškov energije skupaj s krizo življenjskih stroškov negativno vpliva na ekonomsko in socialno vključenost žensk, zdravje in temeljne pravice, vključno s spolnim in reproduktivnim zdravjem in pravicami; poudarja, da približno tretjina ljudi pravi, da so leta 2022 opustili zdravljenje, še več pa jih poroča, da se morajo odpovedati zdravstveni oskrbi zaradi vse višjih stroškov, daljših čakalnih dob ter pomanjkanja zdravnikov in zdravil;
19. poziva, naj se v skladu z evropskimi priporočili zagotovi ustrezen minimalni dohodek, da bi spodbudili enakost spolov, dohodkovno varnost in ekonomsko neodvisnost žensk; opozarja, da so ustrezne minimalne plače nujen zaščitni ukrep, s katerim bi zagotovili pravičnejšo porazdelitev plač in jamčili osnovno spodnjo plačno mejo, ki ščiti ženske; poudarja, da morajo zgoraj navedeni instrumenti spoštovati pravice, določene v kolektivnih pogodbah;
20. poziva Komisijo, naj ne spodbuja političnih priporočil, ki bi privedla do povečanja prekarnih delovnih razmerij, deregulacije delovnega časa, zmanjšanja plač, spodkopavanje kolektivnih pogodb ali privatizacije javnih storitev in socialne varnosti;
21. poziva k politiki javnega prevoza, ki bo upoštevala enakost spolov, zlasti z razširitvijo in izboljšanjem storitev javnega prevoza ter zagotavljanjem učinkovite mobilnosti, da bodo ženske lahko našle zaposlitev in dejavneje sodelovale na trgu dela (ter s tem dosegle boljše ravnovesje med poklicnim in zasebnim življenjem);
22. poziva države članice, naj preprečijo nastanek umetnih špekulativnih mehurčkov, ki škodijo dobrobiti žensk;

23. opozarja, da je ustrezno stanovanje temeljna pravica, ki jo je treba zaščititi in priznati kot osnovni pogoj za uresničevanje in dostop do drugih temeljnih pravic ter dostojno življenje; obžaluje, da številne ženske zaradi diskriminacije in neenakosti na stanovanjskem področju živijo v negotovih, nedostojnih in nevarnih razmerah ter so izpostavljene večjemu tveganju brezdomstva in nasilja; poudarja, da prisilne izselitve in druge kršitve pravice do stanovanja nesorazmerno vplivajo na ženske in povečujejo obstoječe neenakosti, kar je velika ovira za enakost spolov; poziva Komisijo, naj oceni in po potrebi predlaga nove zakonodajne akte za ublažitev financiranja stanovanjskih trgov in špekulantom prepreči, da bi povzročili nedostopnost stanovanj;
24. poziva Komisijo, naj lokalnim organom, vključno z mestnimi oblastmi, omogoči, da poostrijo nadzor nad spletnimi platformami za najem stanovanj; poziva države članice, naj sprejmejo ukrepe za regulacijo cen, povečanje ponudbe in izbire dostopnih javnih stanovanj ter obravnavajo vpliv zvišanja obrestnih mer, ki ga povzroča inflacija;
25. poziva Komisijo, naj države članice spodbuja k zaščiti oskrbe z energijo na območjih, ki so daleč od mestnih središč, da bodo na podeželskih območjih zagotovile minimalne pogoje udobja za ženske in družine;
26. poudarja, da bi lahko breme spremenljivosti na energetskih trgih, ki ga nosijo najranljivejši potrošniki, bistveno zmanjšali s povečanjem energetske učinkovitosti stavb;
27. poziva energetska podjetja, naj sprejmejo sorazmeren pristop k odklopu električne energije za uporabnike, pri čemer naj upoštevajo potrebe, izzive in druge težave žensk, mater samohranilk, invalidk, starejših žensk, deklet ter žensk, ki živijo na podeželju in v zalednih območjih med krizo življenjskih stroškov, ki je neločljivo povezana z energetske krizo;
28. poziva EU in njene države članice, naj v svoje opredelitve energetske revščine vključijo vidik spola in presečni vidik, da bi omogočili primerjavo in spremljanje tega stanja na način, ki presega splošni koncept „ranljivih gospodinjstev“, s čimer bi omogočili boljše razumevanje različnih razmer v posameznem gospodinjstvu;
29. ponovno poziva Komisijo, Eurostat in države članice, naj še naprej razvijajo in izboljšujejo zbiranje po spolu razčlenjenih in presečnih podatkov, statističnih podatkov, raziskav in analiz, saj je to edini način, s katerem bi zagotovili, da posebne razmere ne bodo spregledane in bodo služile kot podlaga za informirano oblikovanje politik;
30. poziva Komisijo in države članice, naj od Eurostata zahtevajo podatke o energetske revščini, razčlenjene po spolu; v zvezi s tem poziva opazovalnico EU za energetske revščine, naj te podatke uporabi za oblikovanje in izbiro kazalnikov, ločenih po spolu, ki bi omogočili oblikovanje na dokazih temelječe politike na tem področju, in naj se pri tem posvetuje z Evropskim inštitutom za enakost spolov, Agencijo Evropske unije za temeljne pravice in Evropsko agencijo za okolje;
31. meni, da bi si morale države članice bolj prizadevati, da bi v svoje nacionalne načrte prenove stavb vključile podatke, razčlenjene po spolu, da bi lahko sprejemale bolj ciljno usmerjene politike in ukrepe;

32. poudarja, da je treba v industriji za pridobivanje električne energije iz obnovljivih virov spodbujati stalne raziskave in inovacije, ki upoštevajo vidik spola;
33. poziva države članice in EU, naj nujno zagotovijo cenovno dostopne javne storitve za mala in srednja podjetja, ki jih vodijo ženske, zlasti za tiste, ki se spopadajo s presečno diskriminacijo; ugotavlja, da so podjetja, ki jih vodijo ženske, in lokalna podjetja z visokim odstotkom žensk pogosto bistven del proizvodnje osnovnih dobrin; poudarja, da podjetnice ne bi smele biti nesorazmerno obremenjene zaradi gospodarskih špekulacij in da jim je treba omogočiti enak dostop do priložnosti, ki jih ponuja ekološki prehod, hkrati pa ublažiti njegove neenake učinke;
34. poudarja, da bi morali biti načeli enake obravnave in vključevanja načela enakosti spolov v središču načela „energijska učinkovitost na prvem mestu“ in bi se morali odražati v odločitvah o politiki, načrtovanju in naložbah;

Na poti k zelenemu prehodu, ki vključuje spol

35. opozarja, da je pravičen zeleni prehod nujen, da bi se izognili hudim prihodnjim krizam in vse večji revščini; poleg tega opozarja, da bo zeleni prehod socialno pravičen le, če bo vključeval vidik spola in zagotavljal enake možnosti za ženske in tiste, ki so izpostavljeni presečni diskriminaciji, ter njihovo smiselno vključenost v proces odločanja; zato poziva Komisijo, naj imenuje koordinatorja EU za enakost spolov in podnebje, ki bo imel dovolj osebja in finančnih sredstev, ter naj v vse politike in zakonodajo EU vključi ocene učinka na enakost spolov, zlasti v pobude v okviru evropskega zelenega dogovora;
36. opozarja, da sta razširitev dostopa do zelene energije in spodbujanje njene cenovne dostopnosti bistvena, da bi dosegli bolj vključujoč in trajnosten razvoj; priznava, da hitro padanje cen tehnologije za pridobivanje energije iz obnovljivih virov in novi poslovni modeli ponujajo energetske rešitve, ki obetajo hitrejši dostop do trajnostne energije za ženske v vsej njihovi raznolikosti;
37. poudarja, da imajo ženske strateško in koristno vlogo pri zelenem prehodu, saj so ključne akterke pri razvoju trajnostnih in ekološko sprejemljivih vzorcev potrošnje in proizvodnje, pa tudi v gospodarstvu in politiki na vseh ravneh; poudarja, da je treba nemudoma priznati njihov potencial za spodbujanje trajnostne energije in prispevanje k doseganju številnih ciljev trajnostnega razvoja;
38. obžaluje, da je po podatkih OZN potencial podjetnic v energetske sektorju premalo izkoriščen; poziva Komisijo, naj podpre podjetnice na področju trajnostne energije, države članice pa, naj odpravijo obstoječe razlike med spoloma in izboljšajo dostop žensk do informacij, tehnologije, blaga in storitev, trgov in financ, zlasti tako, da razširijo tradicionalne in inovativne storitve finančnega posredništva, kot so integrirane spletne platforme;
39. izreka pohvalo lokalnim/nacionalnim vladam ali zasebnim podjetjem, ki si zelo prizadevajo reševati socialne in gospodarske razsežnosti energetske revščine, in jih poziva, naj nadaljujejo s tem delom z vključevanjem vidika spola, kjer je to mogoče, in zagotavljajo, da uporabljeni jezik/način komunikacije vključuje spol in da je po potrebi na voljo v Braillovi pisavi;

40. obžaluje, da so ženske bistveno premalo zastopane na ključnih političnih položajih oblikovanja politik o podnebnih spremembah, energetskem prehodu in okolju, ter poziva EU in države članice, naj sprejmejo pozitivne ukrepe, kot so začasne kvote, da bi zagotovili enako in raznoliko zastopnost na položajih odločanja v institucijah EU, vladnih organih in javnih organih na vseh ravneh upravljanja in povezanih javnih organih; poziva države članice, naj spodbujajo smiselno udeležbo žensk v načrtovanju, politikah in programih, ki upoštevajo vidik spola, vključno s fiskalnim načrtovanjem, ter zagotovijo, da bodo te politike upoštevale različne učinke podnebnih sprememb in energetske krize na ženske in moške;
41. ugotavlja, da bi si morale države članice prizadevati za zmanjšanje razlik med spoloma v gradbenem in stavbnem sektorju, vključno s svojimi nacionalnimi energetskimi in podnebnimi načrti, da bi zagotovile, da bo delovna sila EU v celoti pripravljena dejavno prispevati k doseganju podnebnih ciljev;
42. pozdravlja dejstvo, da sta UNEP in Agencija ZN za ženske kot vodilni agenciji za okolje in enakost spolov v sistemu Združenih narodov združili moči pri razvoju globalnega programa za spodbujanje podjetništva žensk za trajnostno energijo; poziva Komisijo in ustrezne agencije EU, naj se seznanijo s tem programom in spodbujajo podobne podjetniške cilje glede trajnostne energije v EU;
43. poudarja, da digitalne tehnologije in platforme postajajo nepogrešljive v celotnem procesu izobraževanja in usposabljanja žensk in deklet ter v številnih postopkih zaposlovanja; obžaluje negativne učinke neenakega dostopa do tehnologije, ki lahko ovirajo razvoj digitalne pismenosti žensk in deklet, ter poziva Komisijo, naj zagotovi, da ženske in dekleta v vsej svoji raznolikosti, vključno s samskimi in starejšimi ženskami, ter ženskami, ki živijo na podeželju, na celinskih območjih in območjih z velikim tveganjem izseljevanja, ne bodo nesorazmerno prizadete zaradi energijske revščine;
44. poziva Komisijo in države članice, naj zmanjšajo razlike med spoloma v energetskem sektorju, tako da obravnavajo premajhno zastopnost žensk na poklicnih poteh na področju naravoslovja, tehnologije, inženirstva, umetnosti in matematike ter zagotovijo, da bodo imele ženske enak dostop do tečajev poklicnega usposabljanja in ozaveščanja na teh področjih, tudi o energetske učinkovitosti in zadostnosti, ter vzpostavijo pozitivno povezavo med pridobivanjem znanja in spretnosti, ki so bistvene za nove zaposlitvene priložnosti v digitalnem in zelenem prehodu;
45. priznava, da končni cilji vključevanja, enakosti in uravnotežene zastopnosti spolov v energetskem sektorju še niso izpolnjeni; poziva ustrezne izobraževalne organe v državah članicah, naj zanimanje za energetske sektor spodbujajo predvsem pri dekletih, tako da se borijo proti spolnim stereotipom pri izbiri izobraževanja, ter krepijo samozavest deklet, da imajo potrebne spretnosti in znanja, da postanejo delojemalke, inovatorke in pionirke v energetskem sektorju;
46. poudarja, da je energetski sektor ena od panog, v katerih je zastopnost spolov v EU najbolj neuravnotežena, saj ženske predstavljajo le 24 % delovne sile⁴⁰, pa tudi kar zadeva poklicno in hierarhično segregacijo po spolu; poziva zasebna in javna energetska podjetja, naj izkoreninijo vse oblike diskriminacije na podlagi spola ali zaradi drugih

⁴⁰ [EIGE, Indeks enakosti spolov za leto 2023.](#)

razlogov v skladu s členom 21 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah; poudarja, da se je treba boriti proti vztrajnim strukturnim neenakostim med spoloma, ki še naprej ovirajo dostop delavcev do energetskega sektorja in njihovo zadrževanje v njem, vključno s spoštovanjem in spodbujanjem uveljavljanja materinskih in očetovskih pravic; poudarja, da so energetska podjetja, ki spodbujajo enakost, privlačnejša delovna okolja za vse svoje zaposlene in potencialne delavce;

47. pozdravlja pobude, ki spodbujajo ženske, da postanejo podjetnice na področju sončne, vetrne, geotermalne in vodne energije, saj to koristi tako ženskam, ki so dejavne na teh področjih, kot širši skupnosti, in poziva države članice, naj opredelijo vse ovire, ki ženskam preprečujejo, da bi delale na teh področjih; poziva zasebna podjetja v energetskega sektorju, naj zagotovijo, da bodo tehnologije sončne, vetrne, geotermalne in vodne energije ter inovatorke, ki delajo na teh področjih, opolnomočene za podporo energetskega prehodu;
48. je seznanjen s ključnimi cilji Komisije v okviru njene strategije EU za sončno energijo, katerega namen je narediti sisteme sončne energije v EU bolj konkurenčne in odporne; priznava, da sončna, vetrna, geotermalna in vodna energija več ženskam zagotavljajo dostop do energije, zlasti na podeželju; poudarja, da je treba pri oblikovanju in načrtovanju urbanističnih politik in politik mobilnosti upoštevati varnostne pomisleke žensk v zvezi z uporabo razsvetljave, da bi spodbujali javne prostore, ki so varni in brez nadlegovanja;
49. poziva Komisijo in Svet, naj se zavežeta vključevanju vidika spola v proračun in zagotovita, da se uporablja za celoten proračun EU ter da se v celoti izvajajo priporočila Evropskega računskega sodišča, tudi pri vmesnem pregledu sedanjega večletnega finančnega okvira ter izvajanju mehanizma za okrevanje in odpornost;

o

o o

50. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje Svetu in Komisiji.

OBRAZLOŽITEV

Življenjski stroški in energetska kriza – najbolj so prizadete ženske

Evropa doživlja krizo življenjskih stroškov in energetska krizo v obsegu, kot ga v novejši zgodovini skorajda ni bilo. Po vsej celini se ljudje borijo za preživetje, pri čemer morajo izbirati med ogrevanjem in hrano.

Na začetku leta 2022, po pandemiji covid-19, je bila Evropska unija pripravljena, da se loti „dela, da bo Evropa postala bolj zelena, bolj digitalna in odpornejša“¹. Nato pa je 24. februarja Rusija napadla Ukrajino.

Vojna, ki jo je Rusija začela proti Ukrajini in njenim prebivalcem, je poleg velikega trpljenja, ki ga je prinesla ljudem, močno vplivala na dobavne verige, kar je povzročilo nenaden dvig cen energije in hrane, inflacija pa je močno poskočila. Evropska centralna banka je leta 2022 zaradi stopenj inflacije prvič po 11 letih zvišala obrestne mere.

Žal se je inflacija zvišala, še preden bi si lahko najranljivejše družbene skupine opomogle po pandemiji covid-19, kar je še dodatno poslabšalo življenjske razmere za številne evropske državljane.

Zaradi tega povečanja življenjskih stroškov in porasta cen energije zdaj več milijonov gospodinjstev potrebuje pomoč. Če pa pogledamo več kot le številke, revščina nosi ženski obraz.

Ženske se po vsej Evropi spopadajo z večjimi socialno-ekonomskimi izzivi in višjo stopnjo revščine kot moški. Na splošno imajo pogosteje prekarno zaposlitev in nižjo plačo in verjetneje je, da bodo opravljale neplačano delo varstva otrok. Nekatere skupine žensk se spopadajo z različnimi oblikami diskriminacije pri dostopu do izobraževanja, zdravstvenega varstva, zaposlitve in socialnih storitev. Med njimi so ženske, starejše od 65 let, invalidke in ženske iz etničnih manjšin.

Neenakosti med moškimi in ženskami so se po pandemiji covid-19 povečale in sedanja kriza življenjskih stroškov nesorazmerno vpliva na ženske, ker imajo nižji povprečen dohodek, slaba in energijsko neučinkovita stanovanja in so odvisne od socialnih prejemkov. Leta 2021, preden se je začela kriza, je v EU pod pragom revščine živelo 20 milijonov več žensk kot moških. Pri sedanji stopnji napredka bi EU potrebovala vsaj 60 let, da bi dosegla enakost spolov².

Ursula von der Leyen je obljubila, da „ne bo nihče zapostavljen“, vendar je pozabila na zeleni dogovor

Vemo, da so ženske izpostavljene večjemu tveganju energijske revščine, tj. nimajo dostopa do cenovno ugodnih virov energije. To je dobro znana težava na ravni EU. Po podatkih Evropske komisije je energijska revščina razširjen problem v vsej Evropi, saj si med 50 in 125 milijoni ljudi ne more privoščiti ustreznega ogrevanja prostorov.

¹ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/recovery-plan-europe_sl

² <https://sdgwatcheurope.org/cost-of-living-crisis-exacerbates-poverty-for-women-in-europe/>

Vendar je na voljo malo podatkov o tem, kako energijska revščina vpliva na moške in ženske v EU. Le nekaj držav članic je sprejelo opredelitve energijske revščine in kazalnike energijske revščine, vendar običajno ne vključujejo razsežnosti spola.

Evropski parlament je že leta 2016 sprejel resolucijo o dostopu do energije, v kateri je pozval k razsežnosti enakosti spolov v vseh energetske politikah. Na žalost je bil napredek skromen kljub številnim pozivom Evropskega parlamenta in obljubi predsednice Komisije Ursule von der Leyen, da pri evropskem zelenem dogovoru ne bo nihče zapostavljen.

Čeprav je sedanja Komisija zavezana vključevanju načela enakosti spolov v vse svoje glavne pobude, enakost spolov ni ustrezno upoštevana na področjih politike evropskega zelenega dogovora in mehanizma za okrevanje in odpornost.

V praksi je mogoče dosedanje dosežke Evropske komisije v zvezi z zelenim dogovorom opisati kot spolno nevtralen zeleni prehod, ki ga financira EU in grozi, da bo povečal obstoječe neenakosti med moškimi in ženskami ter presečne neenakosti;

Evropsko računsko sodišče v posebnem poročilu št. 10/2021: *Vključevanje vidika spola v proračun EU: čas je, da se z besed preide na dejanja* prav tako potrjuje, da Komisija ne spoštuje svoje obveznosti, zapisane v Pogodbah, da bo spodbujala enakost med ženskami in moškimi na vseh področjih oblikovanja in izvajanja politike. Poročilo ugotavlja, da kazalniki in podatki, razčlenjeni po spolu, pogosto niso vključeni v razvoj politike, kar ovira analizo vključevanja načela enakosti spolov³. Posledično v pobudah zelenega dogovora in mehanizma za okrevanje in odpornost ni zagotovljena enakost spolov.

Poleg tega Evropski inštitut za enakost spolov v Indeksu enakosti spolov za leto 2023: enakost spolov in evropski zeleni dogovor prav tako poudarja pomanjkanje kakovostnih podatkov in navaja, da trenutni kazalniki ne ustrezajo svojemu namenu. Prepogosto podatki niso razčlenjeni po spolu in tudi kazalniki ne upoštevajo spola. Zato razpoložljivi statistični podatki EU ne merijo vprašanj, ki so pomembna s presečnega vidika spola.

Pomanjkanje dokazov je ključni izziv za Komisijo, če resnično želi izpolniti svojo zavezo, da ne bo nihče zapostavljen. Za uspešno vključevanje različnih potreb in težav žensk in moških v politike, s katerimi se izvaja evropski zeleni dogovor, je nujno, da so na voljo presečna dejstva. To je bistveno za zagotovitev enakega dostopa do zgodovinsko neprimerljivih finančnih sredstev in velikih priložnosti, ki jih ponuja zeleni prehod.

Zeleni dogovor mora prednostno obravnavati socialno pravičnost za odpravljanje revščine, povezane z vidikom spola

Evropa je ponovno v izrednih razmerah, saj se spopada s pomembno energetske krizo zaradi odvisnosti od fosilnih goriv in nestanovitnega energetskega trga.

Socialni vidiki evropskega zelenega dogovora in naših energetske politik so ključni za doseganje podnebni ciljev EU in ublažitev socialno-ekonomskih učinkov ruske vojne proti Ukrajini.

Zdaj najranljivejši državljani EU plačujejo ceno za nestanovitnost našega energetskega sistema, odvisnega od fosilnih goriv. Revščina nosi ženski obraz in že leta 2021, preden se je

³ <https://www.eca.europa.eu/sl/publications?did=58678>

začela sedanja kriza, je v EU več kot 20 milijonov več žensk kot moških živel pod indeksom revščine.

Evropski parlament je podal več odločnih izjav v zvezi z enakostjo spolov in energetskega prehodom. V svoji resoluciji z dne 17. februarja 2022 je priznal, da se ženske še vedno soočajo s strukturnimi in kulturnimi ovirami za udeležbo pri vseh vidikih energetskega in podnebne prehoda⁴.

Za strukturne probleme so potrebne strukturne rešitve. Zato se morajo presečni podatki in pristop, ki upošteva vidik spola, odražati v oblikovanju politike EU za boj proti povečevanju revščine, povezane z vidikom spola. Izvajanje evropskega zelenega dogovora ponuja priložnost za uresničitev zaveze glede vključevanja načela enakosti spolov in presečne perspektive v vse dejavnosti EU, vključno s postopkom priprave proračuna EU.

V poročilu je predstavljenih več ukrepov za boj proti povečanju revščine, povezane z vidikom spola, in ponovljeni so številni pozivi Evropskega parlamenta Komisiji, naj izpolni svojo obljubo in zagotovi prehod na zeleno energijo po meri vseh.

Zagotavljanje socialno pravičnega zelenega prehoda je torej bistveno za uspešnost zelenega dogovora in za doseganje enakosti spolov v Evropski uniji.

⁴ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-02-17_SL.html

**PRILOGA: SUBJEKTI ALI OSEBE,
OD KATERIH JE POROČEVALKA PREJELA PRISPEVKE**

V skladu s členom 8 Priloge I Poslovnika poročevalka izjavlja, da je pri pripravi poročila do njegovega sprejetja v odboru prejela prispevke od naslednjih subjektov ali oseb:

Subjekt in/ali oseba
Evropski inštitut za enakost spolov (EIGE)
Evropska fundacija za izboljšanje življenjskih in delovnih razmer (Eurofound)
–
Priprava tega seznama je v izključni pristojnosti poročevalke.

INFORMACIJE O SPREJETJU V PRISTOJNEM ODBORU

Datum sprejetja	30.11.2023
Izid končnega glasovanja	+ : 20 - : 2 0 : 3
Poslanci, navzoči pri končnem glasovanju	Isabella Adinolfi, Robert Biedroń, Vilija Blinkevičiūtė, Margarita de la Pisa Carrión, Frances Fitzgerald, Lina Gálvez Muñoz, Radka Maxová, Johan Nissinen, Maria Noichl, Carina Ohlsson, Pina Picierno, Maria Veronica Rossi, Christine Schneider
Namestniki, navzoči pri končnem glasovanju	Abir Al-Sahlani, Marina Kaljurand, Aušra Maldeikienė, Silvia Modig, Susana Solís Pérez, Pernille Weiss, Angelika Winzig
Namestniki (člen 209(7)), navzoči pri končnem glasovanju	Helmut Geuking, Pär Holmgren, France Jamet, Grace O'Sullivan, Tomáš Zdechovský

**POIMENSKO GLASOVANJE PRI KONČNEM GLASOVANJU
V PRISTOJNEM ODBORU**

20	+
PPE	Adinolfi Isabella, Fitzgerald Frances, Geuking Helmut, Maldeikiene Ausra, Schneider Christine, Weiss Pernille, Winzig Angelika, Zdechovský Tomás
Renew	Solís Pérez Susana
S&D	Biedron Robert, Blinkeviciute Vilija, Gálvez Muñoz Lina, Kaljurand Marina, Maxová Radka, Noichl Maria, Ohlsson Carina, Picierno Pina
The Left	Modig Silvia
Verts/ALE	Holmgren Pär, O'Sullivan Grace

2	-
ECR	Nissinen Johan, de la Pisa Carrión Margarita

3	0
ID	Jamet France, Rossi Maria Veronica
Renew	Al-Sahlani Abir

Uporabljeni znaki:

+ : za

- : proti

0 : vzdržani